

א מ"א מ"כ מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט מ"ס

רבינו הגאון

ואליבא דרבי יהודה דתנין במתני' רבי יהודה מחיר כשבורה. מר בר רב אשי אמר חסם ארי שבדר הוא אצל מלאכה כלומר מאי טעמא פרקת שבדר דלאו בר מיבעי' מלאכה הוא אפי' שלם הרי אינו עשוי למלאכה לא לתרום ולא לשלוחו (8) ורזין תוב ומאן לימא דארי חיה גסה היא דלמא חיה דקה הוה ומשום דאית ביה ניקא ארי חיה לית ביה ניקא שרי אינו והתניא כשם שאין מוכרין להם בהמה גסה כך אין מוכרין להן חיה גסה. ואפי' במקום שמוכרין להן בהמה דקה חיה (9) דקה אין מוכרין להן. ורזין תוב ומאן לימא דארי חיה גסה רבנא רמי מתי' אברייא' ורזין תוב ומאן לימא דארי חיה גסה רבי יהודה ומתי' בשבורה רב אשי דייק מהתי' ומותבי' תיבתא ופרשוטת הן ורזין גסה מיהת מאי מלאכה עבדה ופטוטה דתנין בה ב' עבודי' ב' כח הדיימ' פ"ח אין בונין עמהם בסילקי גרדין פ"ג גרדין וליקון יון בית המשפט אמר רב בר בר חנה אמר ר' יוחנן שלש בסילקאון הן של מרחצאות ושל אונרות מותר לישאל לבנות הן של מלכי עובדי כוכבים אזור וסימן לאסור מלכיהם ביוקים כלומר של מלכים אסור רבה אמר הללו כולן מותר ולא עימהו במתני' אין בונין עמהם בסילקי גרדין (2) פ"ג אמר ר' יוחנן דרבי יוחנן רשויות ודבריהם כירצא בהן: אמר לו אהו הגמון זקן שבכחוק יעקב כדבריהם בלילין הללו אמר לו נאמן (על'ן הדיין כסבור אהו הגמון עליו הוא אומר כלומר האמורנו על עצמו והוא לא נזכרין אלא כנגד אליהו שבשמים אמר לו היאל כתב דימוסאות ופירש שהוא בנין שלא לפורק אהו פ"ג בשבורה

ארי שבדר הוא אצל מלאכה. פ"ה דלמא כר' יהודה דשרי בשבורה אצל רבנן דאסרי בשבורה אסרי נמי צברי ור"י אומר דאפילו כרבנן נמי חיה לא אסרי רבנן אלא משום דלמא למימר שלימה מכרה לו אצל דלעולם שזור הוא אצל מלאכה: מתקנה דה רב נחמן ב"י פ"ח דאשנויא דלעיל נמי קאי ויש ספרים שהוא כתוב נמי לעיל ובתוס' נמתק: רב אשי דייק במתניתין. אומר ר"י דדייק נמי מן המשנה דלמא חיה גסה הוא דדוקא חיה שהוא שזור אצל מלאכה דלמא כ"ד לחיה דקה הוא וחיה דקה נמי אסורה אי"כ ה"ל למימר סתם כל חיה שיש בה נוק לרבים אין מוכרין: בימוסיאות. פ"ה כימה של און אחת שמקריבין עליהן זבחים לעבודה כוכבים וקורין להם אלטי"ר וכו' ולהכי שרו ללא הוה אלא תשמע לשמיעת דקרי לזימוס משמע למשמיה אלא משמע לעבודה כוכבים עממה קרי זימוס דמתנן לקמן פרק כל הולמים (דף מו: 1) און שחכמה תחילה לזימוס ופ"ה לנס מקום מושב עבודה כוכבים עממה ועובדי הזימוס כעובדי עבודה כוכבים עממה ואמר נמי (לקמן ג:) זימוסאות של מלכי עובדי כוכבים אסורין מפני שמעמידין עליהם עבודה כוכבים בשעה שהמלכים עובדין אללה ממש תשמע עבודה כוכבים עממה הוא ועוד דנהי נמי שהוא משמע למשמיה עבודה כוכבים אמאי מותר לזנות עמהן וכי הוא אסור להמיר לזנות עמהן מקום סיקטירי עליו נמתחה לעבודה כוכבים לכך נראה לר"י בקירסת הערוך) שפירש דימוסאות דלית והוא לשון מרחצאות דלאמר' בשבט פרק חזית (דף קנ"ו) אסור לישב בקרקעיתיה של דימוסאות מפני שמעמלת ומרפסה וכן אמר (שם) מיא דימוסאות ומתרח דפרוגי'אם פתחו עשרת השבטים ואמר' נמי במדרש למחר אני פותח להם מרחצאות ודימוסאות וצפירוש רש"י כתב דימוסאות ופירש שהוא בנין שלא לפורק עבודה כוכבים:

ואליבא דרבי יהודה רב אשי אמר סתם ארי שבדר הוא אצל מלאכה מיתביי כישם שאין מוכרין להן בהמה גסה כך אין מוכרין להן חיה גסה ואפילו במקום שמוכרין להן בהמה דקה חיה גסה אין מוכרין להן תיובתא דרב חנן בר רבא תיובתא רבינא רמי מתניתין אברייא' ומשני תנן אין מוכרין להן דובין ואריות ולא כל דבר שיש בו נוק לרבים טעמא דאית ביה נוק לית ביה נוק מוכרין ורמיהיה כשם שאין מוכרין בהמה גסה כך אין מוכרין חיה גסה ואפילו במקום שמוכרין בהמה דקה חיה גסה אין מוכרין ומשני בארי שבדר ואליבא דר' יהודה רב אשי אמר סתם ארי שבדר הוא אצל מלאכה מתקנה לה רב נחמן מאן לימא לן דארי חיה גסה היא דלמא חיה דקה היא רב אשי דייק מהתי' ומותבי' תיובתא תנן אין מוכרין להן דובים ואריות ולא כל דבר שיש בו נוק לרבים טעמא דאית ביה נוק ארי שבדר הוא אצל מלאכה אבל מויד אחרינא דעביד מלאכה לא תיובתא דרב חנן בר רבא תיובתא וחיה גסה מיהת מאי מלאכה עבדה אמר אביי אמר לי מר יהודה דבי מר יוחנן טחני ריחים בערודי א"ר זירא כי הוינן בי רב יהודה אמר לן גמירו מינאי הא מילתא דמגברא רבה שמיע לי ולא ידענא אי מרב אי משמואל חיה גסה הרי היא כבהמה דקה לפירכוס כי אתאי לקורקוניא אשכחתי'ה לרב חייא בר אשי וייתיב וקאמר משמיה דשמואל חיה גסה הרי היא כבהמה דקה לפירכוס אמניא ש"מ משמיה דשמואל איתמר כי אתאי לסורא אשכחתי'ה לרבה בר ירמיה דיתיב וקא"ל משמיה דרב חיה גסה הרי היא כבהמה דקה לפירכוס אמניא ש"מ איתמר משמיה דרב ואיתמר משמיה דשמואל כי סליקת להתם אשכחתי'ה לרב אשי דיתיב וקאמר אמר רב חמא בר גוריא משמיה דרב חיה גסה הרי היא כבהמה דקה לפירכוס אמרי ליה ולא סבר לה מר דמאן מרא דשמעתתא רבה בר ירמיה א"ל פתיא אוכמא מינאי ומינך תסתתי' שמעתא איתמר נמי א"ר זירא אמר רב אשי אמר רבה בר ירמיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב חיה גסה הרי היא כבהמה דקה לפירכוס: אין בונין כו': אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ג' בסילקאות הן של מלכי עובדי כוכבים ושל מרחצאות ושל אונרות אמר רבא ב' להיתר ואחד לאיסור וסימן ולאסור מלכיהם ביוקים ואיכא דאמרי אמר רבא כולם להיתר והתנן אין בונין עמהן בסילקי גרדום וכימה אימא של גרדום ושל איצמדייא ושל כימה ת"ר כשנתפס ר"א למונות העלהו לגרדום לידון אמר לו אותו הגמון זקן שכמותך יעסוק בדבריהם ב' בטלים הללו אמר לו נאמן עלי הדיין כסבור לו הואי' והואיל 'והאמנתי עליך' דימוס פטור אתה כשבא לכיתו נכנסו תלמידיו אצלו לנחמו ולא קיבל עליו תנחומין אמר לו ר"ע רבי תרשיני לומר דבר אחד ממה שלימדתיך אמר לו אמר אמר לו רבי שמא מינות בא לידך והנאך

ואליבא דר' יהודה. דשרי לכוחיה צבהמה אצל לרבנן אסור ולרבי יהודה נמי ארי שלם אסור וחיה גסה גסה אסור רב אשי אמר. אפילו מימא צברי שלם אסור ור' יהודה היא דשרי בשבורה וכל אריות שצורין הן אצל מלאכה דלמא לאו בר מלאכה הוא אצל רבנן דאסרי בשבורה אסרי נמי צברי ור' יהודה נמי בשאר חיה גסה כגון ערוד דטחני וכו' ריחיא כדלקמן מודה דליון מוכרין: ה"ג ואפילו במקום שמוכרין להם בהמה דקה חיה גסה אין מוכרין. ור' חיה גסה אינה כבהמה דקה למכירה: סיובתא דרב חנן בר רבא. דלמא (ע"ה) ואני אומר אף למכירה: רבינא רמי מסני' אברייא' כו' חיה גסה אין מוכרין. וארי תרבות קמני מתניתין דמוכרין ואע"ג דחיה גסה הוא: ה"ג מסקיף לה רב נחמן מאן לימא לן דהאי ארי חיה גסה הוא דלמא חיה דקה הוא: ורב אשי דייק מהתי' (כו) ומוסיב סיובתא ולא גרסינן ומוסיב מברייא. והכי פירושו און אומצין לעיל לרב מדוקיא דמתניתין דנקט דבר שיש בו נוק הא חיה תרבות שרי וקס"ד דהוא הדין לשאר חיה גסה ורב אשי שניה אליבא דרב ארי שאני דשזור הוא אצל מלאכה ומתן דוקיא דשבור ואליבא דרבי אשי שאני דמת מלאכה היא כדלקמן אע"ג דליכא ניקא אסור דייק רב אשי ומתיב צבויתא לרב חנן בר רבא דפליג עליה דרב. וגרסינן צבויתא חזיתא דרב חנן בר רבא: דבי מר יוחנן טחני ריחים בערודי. חמור הכר: רב יהודה. תלמוד דרב ותלמוד דשמואל: להסס. לחרץ ישראל: לא סבר לה מר. דהא שמעתא רבה בר ירמיה אמרה משמיה דרב רבא אלא אשכחיה צבוריא דיתבי וקאמר לה משמיה דרב אלמא חיבו קיבלה מיניה ואת אמרת רב חמא בר גוריא קיבלה מרבי: פתיא אוכמא. כלי שחור כמו (לקמן דף ל"ג: 1) הני פתוותא דבי מיכיס אוכמא שגשגמל ע"י מלאכה. כלומר גם אתה גמל ומדיר בתורה כמו (ברכות דף כ"ח: 2) מכותלי ביתך יכר שפחמי אתה חכמה מפוזרה בכלי מכווער (תענית דף 1: 1) דרכן של תלמידי חכמים משמטערין על לימוד תורה ואינם מכבדים בגדיהם: מינאי ומינך. מינאי לחמינא לך משמיה דרב חמא ומינך דשמעת ליה מדרבה בר ירמיה: הספי' שמעתא. תיארח שמועה בשם אומרה דהכי הוה דרב חמא בר גוריא קיבלה מרב ורבה קיבלה מרב חמא: ושל אולרות. לטגולת המלך צונין צונין חזק: להיתר. צונין עמהן: ואחד. הוא של איסור שאין צונין עמהן: לאסור מלכיהם. של מלכים אסור שדין שם נפשות: והסן אין צונין עמהן בסילקי. אלמא איכא בסילקי דאסירי: בסילקי של גרדום. אצל בסילקי סתמא שהיא לדידת מלכים מותרת: למינוס. מינין) תפקוהו לכופו לעבודה כוכבים: עליו (הוא) אומר. כלומר הדין עמך דדבריהם צילין הן: והוא לא אמר. כן אלא נחמן עלי הדיין האמת שזאמת דני לני למתן עלי שפיעמ לקוי: האמנתי. כמה שדגמתי) עליך: דימוס פטור אתה. דימוס היא הימה שם יראתו ונשבע בה: והנאך

6) (לעיל ד: 1) ס) ומספספא ר"פ' 3) ג) וברכות ג פסחים פה. מילה ד: 1.) ד) ומספספא חולין פ"ב ה"ו"ז) ה) ולימא במוספי.) ו) והאמתני. יע"ז. 1) וע"ו ערן עקן דמוס' 3) ומספספא הערוך שגלשן ויני השנועה שפסע הפרקליעו לפטור איש חייב מימה נקרא דעומס.) ח) כפ"ה: מני רומיים, ט) כ"ה בדפוס, י) בע"י: שנתי. ס) ופי' לע"ה במשהו.) 1) ערך דמוס' 1.

תורה אור השלם
1. לאסור מלכיהם ביוקים ובגרדיים בגבלי ברזל. חללים קמט ח

מוקף רש"י
פתיא. כלי חרס, דלמא (לקמן ג:) הני פתיאם דבי מכוסי (ברכות ג.) מינאי ומינך חסחיים שמועתא. כלומר על ידי ועל ידך תפקירי אמינו על דברי (מגילה ד: 1.)

6) לפני רבינו ה"י ג"ה ג"ס
7) נחמן לימא לן וכן נשבע
המוס' דביה מתקנה דש
פסחים שהוא כתוב נמי לעיל.
3) כ"ה ה"ג' ומספספא פ"ב
דלמ"י חיה דקה אין מוכרין
והי' רש"י ו"ל דגרס חיה גסה
ע"ק דלמ"י חייט רש"י.
1) נראה דפס"ה ו"ל אלף
בסילקי של גרדום וכו':
כתבתי פ"ח למונתי פ"י וכו'.
2) אולי צ"ל אמור לו שיהיה
בפני רשויות וכו'.

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

יח.

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פ"ג מהלכות
תשובה הלכות ו' ט'
ב (מ"י) פ"ג מהלכות
ה' ט' ש"ע ע"ד מ"י קמ'
סעף א פניהן:

רבינו חננאל

בכונש שהיה הגוה
את השם באותיותיו
בפרהסיא. שכל ההוגה
את השם באותיותיו אין
לו חלק לעוה"ב ואע"ג
דהוא להתלמד עבד וכתוב
לא תלמד לעשות אבל
אחר למד להבין ולהורוה
היה ליה להגות בצניעה.
וגורו על אשתו הריגה
נעשה משום דלא מחיא
ביה שכל מי שיש
בידו למחות ואינו מחיה
תפשו. ונעשה בחו לישיב
בקובה דא"ר יוחנן פט'
אחת עברה בין גדולי
רומי ואמרו כמה נאות
פסיעותיה של רבה זו
מיד דידקקה בפסיעותיה
והיינו דכתיב עון עקבי
יטובני עון שאדם דש
בעקביו טובנין אותו
ליים הדין. בשעת הרצאתן
פתחו (כל) א' ואמ'
הוא אמר הצור תמים
פעלו וגו' אשתו אמרה
אל אמנה ואין על
בתו אמרה גדול העצה
ורב העלילה אשר עינדך
פקחות על כל דרכי
(איש) (בני) האדם לתת
לאיש כדרכי וכפתי
מעללי: ברכוהו בס"ת
שהיה קורא בו והקפידו
חבילי זמורות והציתו בהן
את האור בו: בוריה
דביתו דר' מאיר בתיה
דר' חנניא בן תרדיון הונא
אמי ליה לבעלה יילא
בי מילתא דיתבה אחתי
בקובה של זונות שקל
תקבא דדינרי ואזיל.
פי' דרשתנא נידה: נפיש
טובא כלומר הרם שותת
ויורד עליה הרבה ואינה
יכולה לשתור בו: עד

הוגה השם. פ"ה שדורשו ב"מ אומיות ועושה בו מה שהוא
תפך ורוז העולם מפרשים שהיה קורא צפי אומיות של
שם המיוחד (בצאומיות של שאר החיות וזה אין לעשות כדאמר
בפסחים ס"פ אלו עובדין (דף ג.) לא כשאתי נכתב אזי נקרא
אזי נכתב צ"ה ונקרא צ"ד ונראה

לר"י שאין להזכיר סף אומיות י"ה
כמו שרגילין העולם שהרי י"ה הוא
שם המיוחד ועוד נראה להר"ר
אלחנן כי גם אין להזכיר א"ד
מאדני דהא א"ד מאדני י"ה מהשם
אין נמחקין ש"ד משד ל"צ מזכאות
נמחקין וכן הגירסא (שנועת לה: וס'
לה.) צפירות ר"ס משמע שא"ד
מאדני הוא שם כמו י"ה מה' ומינהו
נראה לר"י להזכיר לכיון דלא נמצא
בכתוב דמה שהוא נמצא כתוב
בפסחים יש לומר שהסופרים
כתבוהו כן ולא נכתוהו להזכיר את
השם (ועי' מוס' סוטה דף ה. ד"ה יו"ד):
להתלמד עבד. פ"ה ומינהו
הקצ"ה מדקדק בו

ונראה שלא היה כתוב בפסחים אלא
מאי טעמא ליענש הגוה בפרהסיא
היה ולכן הוצרך לתת טעם אחר:
מה אחרת ראה. שהיה נראה
צענייהס שהיה לו לראות שום
דבר תימה או מלאכיס או דבר
אחר א"י צנזיל שהיו שומעין קול
האומיות הפורחות ולא היו יודעין
מהו: ואל' יהב' עצמו. אור"ת
דהיכל שיראיס כי יעבידוס עובדי
כוכבים לעבירה כגון ע"י יסורין שלא
יוכל לעמוד צהס אז הוא מזהה
לחבל בעלמו כי היסא דגעיין (דף טו:)
גני ילדיס שנעזבו לקטון שהטילו
עמס לים (ועי' מוס' שו"ע דף טו:)
ד"ה קפחו: וכו' שלמי מאי איבעידי.
י"מ שהיה נותן להסלטון מס מן הזונות
למספר גולגולתוס ולכן היה שולא
כי שלמי מה אעשה כי איך אמן
מס העולה למספרס וכן יש לפרש
צריס פירקא (נעיל דף ג:.) שוקוס
לכל רש"י פירש שכל שעה שיעלילו
עליו שיסחדס בנמנו זס:

הוגה את השם באותיותיו והיכי עבד
הכי (והתנון אלו שאין להם חלק לעולם
הבא האומר אין תורה מן השמים ואין
תחיית המתים מן התורה אבא שאול אומר
אף ההוגה את השם באותיותיו להתלמד
עבד (כדתיניא ילא תלמד לעשות אבל
אתה למד להבין ולהורוה אלא מאי
טעמא אענש משום ההוגה את השם
בפרהסיא (דהוי) ועל אשתו להריגה דלא
מוחה ביה מבאן אמרו (כ"ל מי שיש בידו
למחות ואינו מוחה נענש עליו ועל בתו
לישב בקובה של זונות דאמר ר' יוחנן
פעם אחת היתה בתו מהלכת לפני גדולי
רומי אמרו כמה נאות פסיעותיה של ריבה
זו מיד דקדקה בפסיעותיה והיינו דאמר
ר' שמעון בן לקיש מאי דכתיב (עון עקבי
יסבני עונות שאדם דש בעקביו בעולם
הזה מסובין לו ליום הדין בשעה שיצאו
שלתן צדקו עליהם את הדין הוא אמר
הצור תמים פעלו [וגו'] ואשתו אמרה
אל אמונה ואין עול בתו אמרה גדול
העצה ורב העלילה אשר עינדך פקחות
על כל דרכי וגו' אמר רבי (כמה) גדולים
צדיקים הללו שנודמנו להן שלש מקראות
של צדוק הדין בשעת צדוק הדין תנו
רבנן כשחלה רבי יוסי בן קיסמא הלך רבי
חנינא בן תרדיון לבקרו אמר לו חנינא
אחי (אחי) אי אתה יודע שאומה זו מן
השמים המליכה שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו והרגה את חסידיו
ואבדה את טוביו ועדיין היא קיימת ואני שמעתי עליך שאתה יושב
ועוסק בתורה [ומקהיל קהלות ברבים] וספר (כ) מונח לך בחיקך אמר לו
מן השמים ירחמו אמר לו אני אומר לך דברים של טעם ואתה אומר
לי מן השמים ירחמו תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש
אמר לו רבי (מה) אני לחיי העולם הבא אמר לו כלום מעשה בא לידך
(אמר לו) מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה וחלקתים
לעניים אמר לו אם כן מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי אמרו לא
היו ימים מועטים עד שנפטר רבי יוסי בן קיסמא והלכו כל גדולי רומי לבקרו
ובחזרתן מצאוהו לרבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וס"ת מונח
לו בחיקו הביאוהו וכרכוהו בס"ת והקפידו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור והביאו ספוגין של
צמר ושראום במים והניחוהו על לבו כדי שלא תצא נשמתו אמרה לו בתו אבא אראך בכך
אמר לה אילמלי אני נשרפתי לכדי היה הדבר קשה לי עכשיו שאני נשרף וס"ת עמי מי שמבקש
עלבונה של ס"ת הוא יבקש עלבוני אמרו לו תלמידיו רבי מה אתה רואה אמר להן (ג) גליון נשרפין
ואותיות פורחות אף אתה פתח פיך ותכנס [בך] האש אמר להן מוטב שיטלנה מי שנתנה ואל
יחבל הוא בעצמו אמר לו קלצטונירי רבי אם אני מרבה בשלהבת ונטול ספוגין של צמר מעל לבך
אתה מביאני לחיי העולם הבא אמר לו הן השבע לי נשבע לו מיד הרבה בשלהבת ונטול ספוגין
של צמר מעל לבו יצאה נשמתו במהרה אף הוא קפץ ונפל לתוך האור יצאה בת קול ואמרה רבי
חנינא בן תרדיון וקלצטונירי (מ) מזומנין הן לחיי העולם הבא (ב) כה רבי ואמר יש קונה בשעה
אחת ויש קונה עולמו ככמה שנים ברוריא דביתו דר' מאיר בריתו דר' חנינא בן תרדיון הוא
אמרה לו זילא בי מלתא דיתבא אחתאי בקובה של זונות שקל תרקבא דדינרי ואזיל אמר אי לא
איתעביד בה איסורא מיתעביד ניסא אי עבדה איסורא לא איתעביד לה ניסא אזיל נקמ נפשיה כחד
פרשא אמר לה השמיעני לי אמרה ליה (ד) דשתנא אנא אמר לה מותרנא (ה) מרתח אמרה לו נפישין
טובא (ו) (ואיכא טובא הכא) דשפירן מינאי אמר ש"מ לא עבדה איסורא כל דאתי אמרה ליה הכי אזיל
לגבי שומר דידה א"ל הבה (ז) ניהלה אמר ליה מיסתפינא ממלכותא אמר ליה שקול תרקבא דדינרא
פלגא פלח ופלגא להוי לך א"ל וכו' שלמי מאי איעביד א"ל אימא אלהא דמאיר ענני ומתצלת א"ל

ומי

להתלמד עבד כדתיניא בו. ומינהו הקצ"ה מדקדק עם הצדיקים
כחוט השערה (ינמות דף קכ"א): ואפילו להתלמד יש לחוש לכבוד
הרב וקרא ללא תלמד לעשות צמילי אחריתא תוקמה כמו נטיעת
קישואין דסנהדרין (דף סח.) ודמות לורת לבנה דר"ג (ר"ה דף כד.):

נקובה. אלה זונות כדכתיב (במדבר
כה) אל הקובה: דקדקה. לפסוע
פסיעות נאות ומכין (תהלים מה)
כל כבודה בת מלך פנימה: שאדם
דש בעקביו. דקדוק פסיעות כי
הכל. ל"א שאדם דורסן צרגליו
שאין חשודין צעינו כלום: על כל
דרכי. אפילו דקדוק פסיעות:
שאתה יושב ועוסק בתורה. והס'
גורו על כך: דבר של טעם.
שהחריבה את צימו והרגה את
מקדוה ועדיין קיימת: כלום מעשה
כא לידך. ואשמע איך היית נוהג:
מעוט של פורים. שהנחתם לסעודת
פורים נתחלפו לי וחלקתים לעניים
וסכור הייתי שארנקי של צדקה היא
ולא נפרעתי מארנקי של צדקה:
מחלקך יאה חלקי. הואיל והיית
ווחנן בנמנוין: אראך צדך.
לומר זו היא סכנה של תורה:
קלצטונירי. מנועה עליו: סרקבא.
מרי וקב חלי סאה דינני וזוביס:
נקט נפשיה כחד פרשא. התקין
ענייני לנשוו כלתמן מן הפרשים:
דשתנא אלא. דרך נשים לי: מפרחנא
מרתח. לומר אמתין לך עד
שיסוק לך ודוגמתו צ"ק בפרק
מרוכה (דף פ:) מאן מרח נמרח
שמואל: פלגא פלח. את השלטון בכל
עת שיעליל עליך פייסהו בנמנוין: וכי
שלמי. כשיכלו הדינרין ממלי פלחנא:
מי

תורה אור השלם
1. בי אתה בא אל
הארץ אשר ה' אלהיך
נתן לך לא תלמד
לעשות כחובות הגוים
ההם: דברים יח ט'
2. למה אירא בימי רע
עון עקבי יסובנין
תהלים טו
3. הצור תמים פעלו כי
אמן לך לא משפט אלו
במדתה ואין יצל צדיק
וישר דוא:
דברים טו כד
4. גדל העצה ורב
העלילה אשר עינדך
פקחות על כל דרכי בני
אדם לתת לאיש בדרך
ובכפרי מעלליה:
ירמיהו לב ט'
הנהגות הב"ח
(ב) נמי וספר תורה מונח
לך בחיקך:
מוסף רש"י

ואין תחיית המתים מן
התורה. שספר מנדלרשס
דדרשין בנמנה מניין
למתימ הממים מן המורה
ואפילו יאה מורה ומלמון
שמימ הממים אלא ללא
מחא בלוריתא כופי הוא
הואל ועוקד שס מתימ
הממים מן המורה מה לנו
וללמנונו וכי מתימ הוא
יודע שן הוא. הלך סופר
גמור הוא (סנהדרין צ'
ועי'ש בגייוו בשם ביש
שאין זה מדברי רש"י.
להבין ולהורוה. לומר
לנצן מעשיהס כמה סס
מקלקלס ולהויות נצין
לא מעשה קר וכן שיה הוא
מק הניס: דברים יח ט'
או: שמוכל לעמוד כן וס'
יעשה נכח שקל לפניך
ספנין שהו מכסף שבת
עה: דשתנא. נטרקין
ד' לך ש' נשים ולקחו
כד.

(א) סנהדרין ג. (ב) לקמן מג'
שבת עה. ר"ה כד: סנהדרין
סח. (ג) שבת נד: ע"ש.
(ד) ועי' לילאן. (ה) ועי'
לילאן א"ל ר' מתינא.
(ו) [פעל ח.]: (ז) ועי' א"ל
(ח) ועי' לילאן גולין.
(ט) ועי' חוס' כתיבת קב:
ד"ה מונון. (י) [פעל ח.]:
(יא) [קמן ד:]: שבת ק"ג.
(לב) [פעל ח.]: ועי' לילאן
ועי' צעירי ערך מתינא.
(לג) ס"א ל"ג. (לד) נדפריין.
(לה) ויהי יכיה יעבידן. (לו) ש"ל
כחופית (וכיה מרשעין).